

WAGNERIANA CATALANA Nº 44 ANY 2016

TEMA 10: ALTRES TEMES

TÍTOL: **SANTA ELISABETH D'HONGRIA (1207 – 1231)**

AUTOR: *Ramon Bau*

La personalitat de Santa Isabel d'Hongria m'ha impressionat sempre tant per la seva extraordinària vida, curta doncs morí als 24 anys, que és tant impactant que un no la creuria si es tractés d'un argument de pel·lícula, com per la música i temes artístics que al seu voltant s'han generat. És un cas extraordinari veure una filla de reis com s'entrega a l'amor als pobres i necessitats, als leprosos en plena Edat Mitjana, i al mateix temps com ha estat objecte d'obres musicals, pictòriques, escultòriques, etc.

Per comprendre la vida d'Elisabeth hem de començar per conèixer la situació a Turingia, on passaria ella la major part de la seva vida.

Regnava a Turingia el Landgravi Hermann I de Turingia i Hesse, Comte del Palatí de Saxònia, protegit del Papa Innocenci III i emparentat amb l'Emperador Frederic Barba-roja (de qui era cosí), amb un Estat gran al centre d'Alemanya. No era però, un dels set electors del Sant Imperi Romà, però la seva influència en les eleccions de l'Emperador era evident. Estava casat amb Sofia Wittelsbach de Baviera, filla d'Otón I de Wittelsbach (Landgravi de Baviera). Era generós, pietós i intel·ligent, es va ocupar molt de la cultura germànica, fent recopilar els poemes dels antics germans i transcriure'ls. El seu nom surt en els poemes de l'època com el 'Titurel' i el 'Parsifal' de la poesia popular.

Walter von Vogelweide va dir de Hermann: "Molts d'altres prínceps són generosos però ningú, tant com ell, ell era una altra cosa, i ho és, ningú pateix els seus capricis, la flor de Turingia brilla a través de la neu". Va ser el 1206 quan va reunir al seu castell de la Wartburg als deu poetes de més renom i va organitzar un concurs de poesia entre ells. Hi eren Henri Schreiber, Walter von der Vogelweide, Wolfram de Eschenbach, Reinhart de Zwetzen, Bitterolf i Henri

Associació Wagneriana. Apartat postal 1159. Barcelona 08080
[Http://www.associaciowagneriana.com](http://www.associaciowagneriana.com) info@associaciowagneriana.com

de Offerdingen. La tradició diu que hi va haver una violenta batalla de tots contra Henri que es va refugiar amb l'esposa del Landgravi, Sofia. Per tal de dilucidar el concurs van decidir organitzar una baralla poètica que evités violències. Els cants es conserven en el text "La Guerra de la Wartburg" (*Veure làmina I a color en les pàgines centrals*). Es diu que va anar a Eisenach, la ciutat que està al peu de la Wartburg, el gran savi i astròleg Klingsohr, qui un dia va profetitzar que "havia nascut del Rei d'Hongria una filla, de nom Elisabeth que seria Santa i es casaria amb un descendent de Turingia". A Hongria hi havia el Rei Andreu II, pietós i generós, que acabava de descobrir grans mines d'or a Hongria, sent un dels monarques més rics de la zona. La seva esposa, Gertrudis de Meranie, descendent de Carlomagne, el seu pare era duc de Meran, rei del Tirol i Margravi de Istria. Una de les seves germanes va ser esposa de Felip August de França. El 1207 va tenir la seva filla Isabel (Elisabeth) a Presburg (Buda-Pest).

El Landgravi Hermann va voler confirmar la predicció de Klingsohr, i al confirmar-se va demanar que aquesta profecia es complís prometent a Elisabeth amb el seu fill Lluís nascut el 1200, i que ara tenia 11 anys. Va enviar una ambaixada a la Cort d'Hongria per comprometre aquest matrimoni i demanar que la princesa-nena de 4 anys anés a viure amb ells a la Wartburg. L'acord es va aconseguir, i amb gran pena de la mare, Elisabeth va marxar cap a la Wartburg acompanyada d'algunes donzelles i un conseller, Gaultier de Varilla.

La reina d'Hongria, la seva mare, va ser assassinada dos anys després de l'arribada d'Elisabeth a Turingia, quan es va interposar entre els assassins i el seu marit, que era l'objectiu d'ells. Una germana d'Isabel, Heduwigis, duquesa de Silesia va ser canonitzada per Clement IV, sent sempre un exemple per a Isabel.

La infància d'Elisabeth va transcorre amb total pau, una conducta exemplar i dient 'el seu germà' a Lluís, el seu futur marit. El landgravi Hermann va morir el 1217, quan Elisabeth tenia 9 anys, sempre va ser com un pare per a ella.

Tot i que el successor hauria d'haver estat el seu fill Lluís, per l'edat d'aquest, s'anomena a Sofia, la seva esposa com a regent. A Sofia no li agradava l'excessiva pietat d'Elisabeth, la seva falta d'interès per les festes socials de la cort, tenia amigues entre les filles dels servents i camperols i per això Sofia mai es va portar be amb ella, incitant-la a què es fes monja en un convent.

És famós que el dia de l'Assumpció, Sofia i Elisabeth van baixar a Eisenach a celebrar l'ofici; Sofia va fer que totes portessin la corona d'Or oficial. Elisabeth quan va arribar a l'altar i va veure el Crist a la creu es va treure la corona i es va prostrar davant de l'altar. Sofia la va increpar per no seguir el protocol, Elisabeth va respondre que no podia portar la seva corona davant de l'altar amb el crucifix, quan Crist tan sols portava la corona d'espines. Això va avergonyir a Sofia que també es va haver de treure la corona, però no sense guardar rancor pel fet.

Tota la cort tractava de què Lluís la rebutgés i no es casés amb ella, buscant una esposa més acord amb els costums de la Cort. Però Lluís, sense oposar-se encara obertament a la seva mare, tenia la idea de mantenir-se fidel a la seva promesa de casar-se amb Isabel, a qui admirava la seva virtut i la seva modèstia, però també la seva fortalesa contra totes les persones i sarcasmes.

Isabel tenia un conseller vingut d'Hongria, Gaultier de Varilla, que la consolava i va ser sempre el seu protector, com veurem més endavant. El 1218, quan Lluís va complir 18 anys, va ser armat Cavaller d'Eisenach, acte llavors d'una gran importància i que va revestir tot el sentit cavalleresc del tema. Va tenir de lluitar conte l'arquebisbe de Mayence que havia envaït les seves terres, amb qui va aconseguir la pau el 1219. Després d'això va declarar que es casaria amb Elisabeth i va imposar silenci a qualsevol crítica per ella en endavant.

El casament va tenir lloc el 1220 a la capella de la Wartburg amb gran luxe i assistència de tots els senyors del lloc. (*Veure làmina II a color en les pàgines centrals*) Ell te-nia 20 anys i ella 14. El Landgravi Lluís va ser sempre religiós i amable amb Isabel i el seu poble. va ser fidel a Isabel tot i tenir oferiments d'altres dones, a les que no tan sols rebutjava sinó que se-parava del seu entorn. Quan Lluís deixava la cort per viatges de política, Isabel es vestia de

vídua per mostrar que sense ell estava de dol. Tot i que indicava a les seves amigues que rebutjava el luxe de la Cort, pel seu amor a l'espòs i a les seves obligacions mantenia el mínim necessari.

LA CARITAT I ELS POBRES:

Élizabeth és 'Patrona dels pobres' per la seva absoluta dedicació vers ells. Tot el que podia reunir ho donava als necessitats. Pagava deutes i assistia als hospicis per malalts. El famós miracle de les roses ve d'aquest costum de portar menjar de la Wartburg als pobres, i quan es va trobar amb el seu marit a mig camí, aquest li va preguntar què portava... i a l'obrir el mantell van sortir roses en lloc dels pans i donatius. Aquest preciós miracle es repeteix exactament igual en la vida de Santa Isabel de Portugal. (*Veure làmina III a color en les pàgines centrals*).

Com que els dos van ser acceptats per l'Església, podem suposar el mateix tema en dues vides distintes. En el cas de Santa Isabel de Portugal el tema era molt més comprensible, doncs el seu marit era violent i contrari a les seves caritats, una mala persona, de forma que l'ocultació de la veritat era en Isabel de Portugal una clara necessitat. Lluís de Turingia no es va entremetre mai amb la despesa que feia en almoines Elisabeth d'Hongria, però en canvi sí que tenia enemics d'aquesta actitud en els germans de Lluís. De forma que és possible que l'encontre fos amb Lluís i els seus germans (veurem que Henri va ser un malvat) i que ells la van acusar de dilapidar els diners de Turingia (cosa que van fer oficialment a la mort de Lluís), de forma que el miracle de les roses fos també una forma divina de tractar de 'convèncer' a ells de la santedat de la caritat, donat que ambdós miracles no tracten tant de 'protegir' a la dona com de convèncer (convertir) al contrari de l'actitud santificant d'elles. En el lloc del miracle, Lluís va fer aixecar una columna amb una creu.

Una de les qüestions més delicades era la predilecció d'Elisabeth per cuidar als leprosos, als qui rentava els peus i les llagues i després els vestia. Va construir un refugi per leprosos en la mateixa muntanya de la Wartburg.

Recordem que Crist cura precisament un leprós, que en aquells temps era símbol de la pitjor malaltia i la més desgraciada. Un altre dels més alligonadors miracles sobre aquest tema va ser quan Santa Elisabeth en veure un leprós pobre, el va banyar, i allitar en el seu llit matrimonial. Es diu que la seva sogra es va indignar per la possibilitat de contagi del seu fill, i el va fer avisar. En arribar el fill i destapar la vànova va aparèixer un crucifix, per comptes del leprós.

Sant Francesc de Sales va escriure "aquesta princesa era pobre en la seva riquesa i rica en la seva pobresa". Recordem que Sant Francesc viu del 1182 al 1226, per tant va tenir coneixement clar de Santa Isabel tot i que morí 5 anys abans que ella. I Santa Clara viu del 1194 al 1253. Són la norma de vida de les germanes clarisses i, per mitjà del Sant, van obtenir del Papa Innocenci III la confirmació d'aquesta regla el 1215, per tant en plena vida d'Elisabeth.

Sant Francesc d'Assis es trobava amb molt esposos i esposes que volien prendre una vida de monjos Franciscans segons la seva regla, però estaven casats. Per això va formar els 'Penitents del Tercer Orde'. Tercer Orde perquè ja hi havien els Germans Menors Franciscans i les religioses de Santa Clara.

El 1221 va publicar la seva regla; per entrar-hi era precís el consentiment del marit o l'esposa, haver compensat tot deute o mal efectuat abans, haver demanat perdó o perdonat a tots els enemics, no era precís deixar la família però sí, vestir-se d'obscur i sense armes (excepte si era militar o en defensa de la Pàtria o l'Església). Abstenir-se en el què sigui possible de festes socials, complir les abstinències i no menjar carn dos dies a la setmana, oir missa tots els dies, etc...

Recordem que els Germans Franciscans no eren inicialment un orde monàstic, encara que més tard es va convertir en l'Orde Franciscà.

Sant Francesc en parlava molt d'ella i especialment amb el Cardenal Hugolino, que va ser més tard Gregori IX.

El 1223 Sant Francesc va anar a Roma per visitar el Cardenal Hugolino; admirats per les virtuts de Santa Isabel, Sant Francesc va enviar el seu ratat

mantell i una carta a Elisabeth. Quan va morir Elisabet, el mantell va passar a mans dels Cavallets Teutònics.

El confessor d'Elisabeth des del 1224 va ser Conrad de Marburg , dirigent del Sant Ofici, que va influir molt en la seva vida i conducta. Més endavant donarem més detalls d'aquesta persona.

El 1222 Elisabeth i Lluís van fer junts un viatge a Hongria per visitar la família d'Elisabeth, al seu pare el Rei Andreu II. Hi van haver grans festes, i a més amés Andreu II es va casar per segona vegada, després de morir assassinada la seva primera esposa.

El 1223 Elisabeth va ser mare per primera vegada, als 16 anys i va donar el nom d'Hermann al seu fill.

El 1224 el seu segon fill va ser una nena, Sofia que en el temps, la seva descendència serien els Landgravis de Hesse (un d'ells, el seu net, va ser el que va deshonrar les restes d'Elisabeth).

Va tenir encara dues filles més que més tard van ser monges.

Isabel va fundar un convent franciscà a Eisenach el 1225. Elisabeth va ser la primera a l'Alemanya en inscriure's en el Tercer Orde, va fer vot d'obediència mentre no fos contra la voluntat del seu marit i de castedat si quedava vídua, però el seu confessor Conrad no li va deixar fer el vot de pobresa donada la seva condició d'esposa del Landgravi i de les seves responsabilitats públiques. Només després de la mort de Lluís va poder accedir a tots els vots. El Landgravi Lluís va efectuar varies campanyes militars, la més famosa va ser contra un castell de Polònia, el 1225, Lubantsk, que havia fet presoner i robat a pacífics comerciants alemanys. Va arrasar el castell.

El 1226 va anar a Itàlia cridat per l'Emperador Frederic II per combatre a la ciutat de Bolonya. Just en aquest temps una brutal escassetat en les collites es va estendre per tot Turingia. La fam va ser general i Elisabeth va dedicar tot el tresor del Landgravi per intentar pal·liar la misèria, cada dia es coïen pans a la Wartburg i es re-partien entre els famolencs. Aquest tema va ser una altra de

les acusacions que més tard li va fer el germà de Lluís. Durant aquesta època de fam, va vendre la seva dot, la que el Rei d'Hongria li havia donat.

En la primavera de 1226 la collita va ser millor i la fam va cedir. Lluís va tornar a Turingia per l'estiu de 1226, sense enfadar-se per l'ús que s'havia fet del seu tresor.

LA CREUADA:

S'acostava però, el gran problema: Frederic II estava preparant una Creuada per alliberar Terra Santa, a la tardor de 1227, amb el recolzament dels Papes Honori II i Gregori IX.

L'èxit de la IV Creuada i de Ricard Cor de Lleó 40 anys abans, estava en el record de tothom però Jeru-salem encara estava en mans sarraïnes.

Recordem que les Creuades es van mantenir en un període de quasi dos cents anys, entre 1095 i 1291.

La primera va ser organitzada per Urbà II. La crida formal va tenir lloc en el penúltim dia del Concili de Clermont (França), el dimarts 27 de novembre de 1095 i va durar del 1096 fins el 1099, amb un gran fracàs. Les següents van aconseguir establir un Regne Cristià a Palestina.

Anys més tard Saladino va ocupar la major part del regne Cristià a Terra Santa, excepte les places costaneres, proveïdes des del mar, i l'octubre del mateix any va conquerir Jerusalem. La presa de Jerusalem el 1187 per Saladino va commocionar a Europa i el Papa Gregori VIII va convocar una nova creuada l'any

1189. En aquesta hi van participar els més importants reis de la cristiandat: Ricard Cor de Lleó (fill d'Enric II i d'Elionor d'Aquitània), Felip II August de França i l'emperador Frederic I Barba-roja (Nebot de Conrad III). Però no van aconseguir alliberar Jerusalem. El Landgravi Hermann I va anar a la Creuada el 1197.

Per això el Papa Gregori IX havia ordenat a l'Emperador Frederic II Hohenstaufen que anés a les creuades com a penitència per les seves guerres

contra l'Església (les guerres entre güelfs i gibelins). L'emperador havia assentit, per va demorar la partida en repetides ocasions, i només l'amenaça de l'excomunió va fer que finalment la convoqués el 1226, per sortir en la tardor de 1227.

És en aquesta creuada on hi va ser el Landgravi Lluís, com a vassall que era de l'Emperador. Abans de partir va fer permetre a la seva mare i germans que cuidarien d'Elisabeth, que el va acompanyar dins les fronteres de Turingia en mig de plors i lamentacions. (*Veure làmina IV a color en les pàgines centrals*).

Els creuats van travessar l'Alemanya i els Alps i es van unir a l'Emperador a Itàlia el 1227.

Es van embarcar cap a Terra Santa, però es va declarar la pesta. Lluís va entrar en unes grans febrades i veient que anava a morir va fer testament, demanat ser enterrat a Reinhartsbrunn (Turingia) on ja havia escollit la seva sepultura, i on estava enterrat el seu pare Hermann.

Frederic II també va patir la pesta però va sobreviure i no va voler anar a Terra Santa sinó que hi va enviar a l'exèrcit sense ell (cosa que li va costar l'excomunió). Sorprenentment la creuada va aconseguir recuperar Jerusalem mitjançant un acord diplomàtic, donat que després de la mort de Saladino els regnes sarraïns estaven dividits. El mateix Emperador es va proclamar Rei de Jerusalem el 1229 i també va obtenir Belen i Natzaret.

Quan Elisabeth es va assabentar més tard de la mort de Lluís el seu dolor va ser enorme, doncs acabava de tenir el seu quart fill en absència del seu marit.

A més a més, aquest succés suposaria un canvi total en la seva vida i un exemple de la ingritud i crueltat de tanta gent d'aquest món. Elisabeth tenia 20 anys.

Sola, trista i amb fills petits, va ser víctima de les ambicions i odis per governar.

LA TRAGÈDIA D'ELISABETH

Lluís tenia dos germans menors Henri i Conrad, que van ser declarats regents. Ambdós havien jurat davant de Lluís quan aquest va marxar a la Creuada, que cuidarien d'Elisabeth.

Henri volia governar i tot i que va rebutjar la proposta d'assassinar al fill gran de Lluís i Elisabeth, va prendre la decisió d'expulsar Elisabeth i tots els seus fills de la Wartburg i si era necessari de tot Turingia.

Va acusar a Elisabeth de gastar-se tot el diner del regne, i l'expulsava de forma immediata del castell de la Wartburg (*Veure làmina V a color en les pàgines centrals*), el mateix dia en què li comunicava, amb l'esperança de què el fred i la necessitat fessin morir al seu fill Hermann, que era legalment el successor de Turingia.

Era el gener de 1228 i desgraciadament la majoria dels millors cavallers de Turingia no hi eren, doncs havien anat a la Creuada.

Elisabeth va voler demanar un aplaçament per poder sortir més preparada, ja que l'expulsió incloïa als seus 4 fills petits, però no li va ser concedit. Sofia va recolzar a Elisabeth, encara que Liszt en la seva obra atribueix a Sofia l'expulsió, cosa que no tan sols no sembla ser lògica a l'incloure en ella als seus fills, nets de Sofia, als que ella estimava, sinó que totes les referències històriques indiquen que va defensar ardentment a Elisabeth. Per més desgràcia, era cru hivern, i quasi vesprejant va tenir Elisabeth de baixar al poble de Eisenach, on tantes caritats i favors havia repartit, però ningú la va voler ajudar per por al nou Landgravi. Aquesta va ser una de les pitjors experiències, la ingratitude de tots els que va ajudar.

Primer, va haver de refugiar-se en una taverna com si fos un client més. Després va anar al convent on va passar tota la nit i al dia següent va tenir de sortir amb els seus fills a demanar quelcom per menjar. Tan sols un sacerdot pobre la va acollir per caritat. Entre el convent, on passava la major part del temps resant i la taverna, van passar els primers dies.

Finalment unes bones persones es van oferir a cuidar dels seus fills i alimentar-los, portant-los més lluny, a un lloc segur.

Tot això ho va portar amb resignació i oracions, malgrat la ingratitude de tots el que ella havia ajudat. Inclús la insultaven els mateixos que ella havia alimentat i cuidat quan estaven malalts.

Tan sols dues minyones seves s'havien unit a ella i suportaven les mateixes misèries, una era Ysentrude i l'altra Guda (que després la va seguir fins l'orde clarissa).

Durant molt de temps tan sols l'oració i la seva comunicació espiritual amb la Verge aconseguia consolar-la.

Mentre, a la Wartburg Sofia va poder comunicar la situació d'Elisabeth a l'Abadessa de Kitzingen a Francònia, germana de la reina d'Hongria, que immediatament va fer cridar a Elisabeth i els seus filla a l'Abadia. Elisabeth va tenir d'anar caminant fins a Francònia on va ser hostatjada i alimentada, volent entrar com a monja però el cuidar dels fills ho impedia.

Mentrestant el Príncep-Bisbe de Bamberg, Egbert, que era germà de la reina Gertrude (la mare d'Elisabeth i per tant oncle d'Elisabeth), es va assabentar de la situació i li va assignar el castell de Bottenstein com un allotjament ja digne.

La segona filla d'Elisabeth amb 2 anys es va quedar al monestir de Kitzingen on es va fer monja quan va ser gran.

L'Emperador Frederic II acabava de perdre la seva esposa Yolanda a Jerusalem i va demanar casar-se amb Elisabeth, però ella es volia dedicar solament a la religió i va rebutjar el matrimoni.

En el convent, pobrament, va seguir amb els seus actes de caritat amb malalts i leprosos.

CAMÍ A LA SEVA CONSAGRACIÓ COM A CLARISSA

Poc després van arribar els companys creuats del seu marit, que tornaven de Terra Santa amb les restes de Lluís i passaven per Bamberg. Es va efectuar una gran cerimònia fúnebre a la catedral de Bamberg, i allí, Elisabeth va poder resar davant les restes de Lluís.

Els creuats, quan van saber com havia estat tractada Elisabeth van jurar fer justícia i que es canviarien les coses.

Les restes van ser portades finalment a Reinhartsbrunn tal i com ho havia indicat Lluís. Allí hi eren també Sofia i els miserables germans de Lluís Henri i Conrad.

Recordem que el 1525 els protestants van saquejar aquesta abadia de Reinhartsbrunn i van treure les restes de Lluís destruint-les. Avui es pot veure la seva tomba amb la pedra trencada, doncs l'església ara és protestant.

Quan va acabar el funeral els cavallers creuats, dirigits per Varilla, van anar a veure a Henri, i tirant-li en cara el que va efectuar, que deshonorava tot Turingia, van fer plorar a Sofia i Henri que no va saber què contestar. Henri es va penedir de la seva acció i va anar a veure a Elisabeth que el va abraça i perdonar tot el que havia fet.

Es van assegurar els drets dels seus fills al ducat de Turingia i van tornar a la Wartburg.

Però Isabel no podia quedar-se a la cort de la Wartburg, el seu exemple de vida senzilla i la seva caritat eren un problema davant dels altres. De manera que va decidir demanar a Henri un lloc on viure, i se li va donar la ciutat de Marburg. Va demanar entrar a la regla franciscana (com a monja clarissa), però el seu confessor encara no li donava permís, exigint-li un temps de prova. Va fer el vot de castedat. Als 22 anys es va separar d'aquesta manera del món.

Totes les rendes que tenia donades per Henri les va assignar a caritat, perquè no podia vendre-les ni donar-les als altres. El primer que va fer va ser organitzar un hospital a Marburg consagrat a Francesc d'Assís.

Va entrar en la pobresa del seu vot el 1229, tot i que el seu confessor Conrad no li va deixar fer el vot absolut perquè es devia al govern de Marburg (No podia vendre Marburg). Però en la seva vida personal va assumir l'absoluta pobresa, i per això no va viure al castell.

Va fer construir un hospital per leprosos i una caseta de fusta al seu costat per a ella, tot junt a l'església franciscana que ja existia i que va ser construïda el

Associació Wagneriana. Apartat postal 1159. Barcelona 08080

[Http://www.associaciowagneriana.com](http://www.associaciowagneriana.com) info@associaciowagneriana.com

1225. La seva actuació seria des de llavors pels pobres i malalts, especialment en l'hospital recentment creat.

Els leprosos varen ser els primers en rebre el seu ajut doncs eren menyspreats i apartats per tothom (*Veure làmina VI a color en les pàgines centrals*), Elisabeth volia que se sentissin volguts i estimats, tot i que el seu mal no tingués curació. Els leprosos estaven reclosos a casa seva sense poder sortir, només per la Pasqua. Tractar amb leprosos no era quelcom sense perill, recordem que Santa Caterina de Siena va tenir lepra a les mans per curar leprosos.

El Rei d'Hongria, quan va saber la situació d'Elisabeth, la seva filla, va quedar consternat i va enviar un ambaixador a Turingia. Després de veure's amb Henri, va anar a Marburg a buscar a Elisabeth i demanar que tornés a Hongria on hi tindria de tot.

Elisabeth va respondre que no necessitava res i que no tornaria a Hongria. Els diners que portaven per a ella va ser repartit entre els pobres, pel que va fer una crida a tot els pobres de l'entorn. La seva vida de pobresa i sacrifici durant dos anys la va fer emmalaltir i el 1231 va morir als 24 anys, malalta a l'hospital de Sant Francesc que havia fundat ella mateixa.

LA SEVA CANONITZACIÓ

El Papa Gregori IX, que ja havia cano-nitzat a Sant Francesc d'Assís i a Sant Antoni de Pàdua, va ordenar iniciar el procés de santificació d'Elisabeth. Tres bis-bes i el seu Confessor Conrad de Marburg van estudiar els miracles que se li atribuïen. Conrad, el germà de Lluís, havent estat un canalla, es va penedir de tot, va obtenir el perdó del Papa i es va convertir en un fomentador de la santificació d'Elisa-beth. El Papa després d'estudiar els informes va canonitzar a Elisa-beth el 1235.

Les seves restes van ser portades al castell de Marburg pel propi Emperador i una enorme quantitat de fidels i de nobles.

DESPRÉS DE LA SEVA MORT

A Marburg es va construir una bonica església gòtica, de les primeres, dedicada a Santa Elisabeth, iniciada el 1235 després de la canonització i acabada el 1283. A l'interior hi ha retaules i escultures amb la vida de la Santa. Hi ha les tombes de landgravis de Turingia i Hesse després de la seva construcció. I per descomptat, hi ha les relíquies d'Elisabeth.

Henri, el germà de Lluís, estava governant mentre el fill d'Elisabeth, Hermann, no va ser major d'edat als 16 anys. El 1239 va prendre possessió del comtat de Turingia, però va morir el 1241 enverinat per ordre d'Henri, el seu oncle, que volia seguir governant. Henri, sempre un miserable va morir el 1246.

Dissortadament en les guerres de religió d'Alemanya les restes d'Elisabeth van ser profanades varies vegades i repartides a diversos països com a relíquies.

En el context de la Reforma Protestant, Felip I de Hesse, Landgravi de Hesse i fervent defensor de la reforma luterana, net d'Elisabeth, va exhumar i emportar les restes que quedaven d'Elisabeth al cementiri de peregrins buscant Or a la tomba i per evitar les visites dels catòlics a la ciutat protestant de Marburg.

El 1548 Carles I va fer retornar les poques restes que quedaven en l'Església de Santa Elisabeth de Marburg.

Però en el S XVI Isabel Clara Eugènia, regent espanyola dels Països Baixos va fer portar part de les relíquies a Brussel·les, al Convent de Carmelites, i després d'això les restes es van anar malbaratant.

Actualment les relíquies d'Elisabeth d'Hongria es troben repartides per molts llocs, en el convent de Santa Isabel a Viena, a la Ciutat Museu d'Estocolm el cap i la corona, presumptament portats allí durant la guerra dels 30 anys, a Kosice, (Eslovàquia).

Amb la reforma protestant varen ser arrasats els convents Cartoixans consagrats a Santa Elisabeth, i els hospicis van ser destruïts per fer servir les pedres en altres edificis, ja que Hesse i Turingia van ser zones protestants. A l'Església de Marburg tan sols hi queda un tapís que va fer la pròpia Santa Elisabeth.

L'hospital que va fundar Elisabeth a les portes de la Wartburg, es va convertir el 1331 en un convent franciscà pel Landgravi Frederic 'el Seriós'. Més tard va ser destruït totalment pels protestants. Queda una font on Elisabeth rentava als pobres i leprosos.

CONRAD DE MAGBURG (1180 a 1233)

Va ser el primer inquisidor alemany, molt format i dirigent espiritual d'Elisabeth des del 1225. Sempre es va oposar a què Elisabeth deixés les seves obligacions com a mare, malgrat recolzar la seva entrada a les clarisses. Era ascètic i molt bon teòleg. Va estar a la Cinquena Creuada proclamada per Innocenci III el 1213. Va ser l'encarregat d'analitzar la canonització d'Elisabeth. Després de la mort d'Elisabeth la seva rectitud el fan fer xocar amb els decadents gustos de la noblesa. Va lluitar contra les heretgies càtares i va ser assassinat per cavallers farts de les seves reconvencions morals.

LLOCS ÍNTIMAMENT RELACIONATS

LA WARTBURG:

DELS 4 ALS 20 ANYS HI VA SER SANTA ISABEL

El 1067 es funda per Lluís de Turingia 'el Saltador', doncs va escapar d'una presó saltant un gran precipici. Va ser residència dels Landgravis de Turingia fins el 1440.

El 1270 Albert 'el malvat', fill de Henri, el que va usurpar la corona a Elisabeth i al seu fill, casat amb Margarida, última filla de l'Emperador Frederic II, tenia una amant i va voler matar la seva esposa, cosa que va encarregar a un servent, però aquest no ho va voler fer i per la nit va avisar a la comtessa. Aquesta va veure que només podia fugir, però abans va anar a veure al seu fill Frederic i el va mossegar per deixar-li un senyal d'aquest moment d'angoixa. Després van fugir del castell, morint poc després d'una malaltia. Frederic es va dir Frederic 'el Mossegat', i va declarar la guerra al seu pare quan va ser gran.

El 1317 el castell va patir un incendi. El 1331 Frederic 'el Seriós' va construir un monestir franciscà a la mateixa porta del castell en honor de Santa Elisabeth.

El 1440 Turingia es va unir a Saxònia i la Wartburg va deixar de ser la residència dels Landgravis.

Luter es va amagar un temps en aquest castell. Avui només en queda la Sala dels Cavallers i la capella. Són del S XII. Tota la resta són reconstruccions posteriors.

L'ESGLÉSIA DE SANTA ELISABETH A MARBURG DE HESSE

EXEMPLE DEL PRIMER GÒTIC DEL SEGLE XIII

Marburg es va desenvolupar en la intersecció de dues importants carreteres medievals, una d'est a oest que condueix de Colònia a Praga i una altra de nord a sud del Mar del Nord fins els Alps i Itàlia. L'assentament va ser protegit per un castell construït en el S X per la dinastia dels Giso. Des del 1140 es té constància de la ciutat. De la dinastia dels Giso va passar als prínceps de Turingia, que van residir en el castell de Wartburg, a Eisenach. El 1228 la princesa landgravina vídua de Turingia, Elisabeth, va viure a la ciutat. Allí va dedicar la seva vida als malalts. Això va fer que Marburg fos objecte de grans peregrinacions en tota l'Edat Mitjana.

La nau d'aquesta església gòtica alemanya (S XIII) està presidida per una estàtua de Santa Isabel i el presbiteri i el transsepte alberguen obres d'art excepcionals, entre les que sobresurt el Reliquiari de Santa Isabel.

L'Església de Santa Isabel va ser construïda per l'Orde Teutònic en honor de Santa Isabel d'Hongria. La seva tomba va convertir l'església en un important destí de peregrinació cap a finals de l'Edat Mitjana. Aquest temple és una de les primeres esglésies gòtiques construïdes en àrea de parla alemanya, i es considera que va constituir un model per l'arquitectura de la catedral de Colònia.

La capçalera trevolada de Marburg és manifestació de la triple funció que complia aquesta església: objecte de peregrinació a l'albergar les restes de

Santa Isabel, probablement en l'absis nord, panteó dels Landgravis de Hesse en l'absis sud i seu de l'Orde Teutònic en l'absis est.

L'Església de Santa Isabel té dues torres amb una altura aproximada de 80 metres. La nord està coronada per una estrella i la del sud per un cavaller. El reliquiari gòtic de Santa Isabel és el tresor més important de l'església, però també s'hi troben exposades altres peces d'art sacre.

La construcció va començar l'any 1235, l'any en què Isabel va ser canonitzada, aprofitant l'existent de la Capella de Sant Francesc, primitiu sepulcre de la reina, ubicar en un braç de l'actual transsepte. Les restes de l'antiga capella no van ser demolits probablement, fins el 1245.

L'església es va consagrar el 1283, no obstant, les torres no es van acabar fins el 1340. El Temple era propietat de l'Orde Teutònic, subsistint encara alguns edificis de l'Orde en els voltants de l'església. Fins el S XVI, els prínceps (Landgravis) de Hesse van ser sepultats en l'església.

L'ESGLÉSIA DE LES MONGES ISABELINES A VIENA

Aquesta església barroca, que forma un conjunt amb l'hospital de Santa Isabel i el convent de les monges Isabelines, es troba situada molt a prop del casc històric i va ser construïda, a l'igual que moltes altres esglésies del S XVIII, fora de les muralles de la ciutat després de la segona ocupació turca (1683).

Concretament, l'església de les monges Isabelines (*Elisabethinenkirche*) es va començar el 1709 segons els planells de l'arquitecte Matthias Gerl qui va portar a terme la seva construcció en tant sols dos anys, essent inaugurada el 1711. Poc de temps després, el 1743 i després d'una devastadora inundació, l'església tindria de ser remodelada i ampliada. Les monges Isabelines regentaven una farmàcia i un hospital, a més a més del convent i l'església.

El 1782, quan l'Emperador Josep II va ordenar dissoldre centenars de monestirs i convents "no útils", el convent de les monges Isabelines, junt amb l'església es van salvar gràcies a l'hospital, que aquest es considerava "útil" segons els rigorosos paràmetres de l'emperador (amb la prohibició però, *Associació Wagneriana. Apartat postal 1159. Barcelona 08080*
[Http://www.associaciowagneriana.com](http://www.associaciowagneriana.com) info@associaciowagneriana.com

d'acceptar noves novícies en el convent). Però no va passar el mateix amb el convent de les monges Clarisses, que va ser dissolt; degut a això, el crani de Santa Isabel de Turingia, que es trobava en el convent de les monges Clarisses des del 1609 i que havia atret a multitud de peregrins, va ser traslladat a l'església Isabelina, on encara roman avui en dia.

En el S XIX es va suprimir la prohibició d'acceptar noves novícies i el convent i l'hospital isabelins prosperaren. Durant la II Guerra Mundial, el 1944, el convent va ser seriosament damnat i l'hospital es va tenir de tancar durant més d'un any. El 1965 l'hospital va ser ampliat i modernitzat. Avui en dia seguim trobant, i no és l'únic cas a Viena, la combinació de l'església barroca, el convent, la farmàcia i l'hospital.

ALTRES DUES REINES CLARISSSES RELACIONADES

1- SANTA ISABEL REINA DE PORTUGAL, TERCIAÀRIA CLARISSA.

1271 – 1336

Advocada dels territoris en guerra.

Nascuda a l'Aragó el 1271. Santa Isabel és filla del rei Pere III d'aquest regne i neta del rei Jaume el Conqueridor. Besnéta de l'emperador Frederic II d'Alemanya. li van posar Isabel en honor a la seva tia-iaia, Santa Isabel d'Hongria.

La seva formació va ser formidable i ja des de petita tenia una notable pietat, li van ensenyar que, per a ser veritablement bona des de petita la frase: "Tanta major llibertat d'esperit tindràs quants menys desitjos de coses inútils i damnosos tinguis".

La van casar quan tenia 12 anys amb el rei Dionisi de Portugal. Aquesta fou la gran creu de Santa Isabel, ja que era un home de poca moral, violent i infidel. Però ella va saber portar heroicament aquesta prova. Resava i feia sacrificis per ell. El tractava sempre amb bondat. Va tenir dos fills: Alfons, futur rei de Portugal i Constança, futura reina de Castella. Santa Isabel va arribar a educar els fills naturals del seu espòs amb altres dones.

El rei per la seva part l'admirava i li permetia fins a cert punt la seva vida cristiana autèntica. Ella s'aixecava molt aviat, assistia a la Santa Missa i es dedicava a regir les labors del palau. En el seu temps lliure es reunia amb altres dames per confeccionar robes pels pobres. Les tardes les dedicava a visitar ancians i malalts.

Va fer construir albergs, un hospital per pobres, una escola gratuïta, una casa per a dones penedides de la mala vida i un hospici per nens abandonats. També va construir convents i altres obres pel bé del poble. Pres-tava els seus vestits i fins i tot una corona pel casament de joves pobres. Santa Isabel distribuïa amb freqüència Monedes del Tresor Reial als pobres per que poguessin comprar el pa de cada dia.

Se li atribueix el mateix 'miracle de les roses' que a Isabel d'Hongria: En una ocasió, el Rei Dionisi, sospitant dels seus actes, va començar a espiar-la. quan la Reina va començar a distribuir monedes entre els pobres, el rei ho va observar i enfurismat va anar a reclamar-li. Però el Senyor hi va intervenir, de manera que, quan el rei li va ordenar que li ensenyés què estava donant als pobres, les monedes d'or es van convertir en roses.

FORJADORA DE LA PAU

Els dos primers fills de Dionisi i Isabel: la infanta Constança (1290-1313), que es va casar amb el rei de Castella, Ferran IV, i el príncep Alfons (1291-1357), que seria posteriorment rei com a Alfons IV.

El fill d'Isabel, Alfons, tenia com el seu pare un caràcter violent. S'omplia d'ira per la preferència que el seu pare demostrava pels seus fills naturals. En dues ocasions va promoure la guerra civil contra el seu pare. Isabel va fer tot el possible per la reconciliació.

Va arribar fins i tot a presentar-se al camp de batalla i, quan els exèrcits del seu espòs i del seu fill es disposaven a la guerra, la reina s'agenollava davant d'ells i així, agenollada, els demanava que es reconciliessin.

Al seu espòs: "Com una lloba enfurismada a la qual van matar el seu fill, lluitaré per no deixar que les armes del rei es llencin contra el nostre propi fill. Però al mateix temps faré que les armes dels exèrcits del meu fill em destrossin primer a mi, abans de què ells disparin contra els seguidors del seu pare"

Al seu fill: "Per Santa Maria Verge, et demano que facis les paus amb el teu pare. Mira que els guerrers cremen cases, destrueixen cultius i ho destrossen tot. No amb les armes, fill, no amb les armes arreglarem els problemes , sinó dialogant, aconseguint arbitratges per arreglar els conflictes. Jo faré que les tropes del rei s'allunyin i que les reclamacions del fill siguin ateses. Però recorda, per favor, que tens deures gravíssims amb el teu pare com a fill, i com a súbdit amb el rei". Va aconseguir la pau en més d'una ocasió i el seu espòs va morir penedit, sens dubte per les oracions de la seva santa esposa.

ENTRADA EN EL CONVENT DE LES CLARISSES DESPRÉS D'ENVIUDAR

Pel gran amor que Santa Isabel tenia per Santa Clara, després d'enviudar es va desprendre de totes les seves riqueses. Va emprendre un pelegrinatge a Santiago de Compostel·la, on va entregar la corona a l'Arquebisbe per rebre l'hàbit de les Clarisses com a terciària. Va viure els seus últims anys en el convent.

Quan va esclatar la guerra entre el seu fill i el seu gendre, el rei de Castella, Santa Isabel, tot i la seva ancianitat, va emprendre un llarguíssim viatge per camins molt perillosos i va aconseguir la pau. No obstant, el viatge li va costar la vida. Al sentir pròxima la seva mort, va demanar que la portessin al convent de les Clarisses que ella mateixa havia fundat. Allí va morir invocant a la Verge Santíssima el 4 de juliol de 1336. El seu cos es pot venerar en el convent de les Clarisses a Coimbra. La seva canonització definitiva va tenir lloc el 25 de maig de 1625, a càrrec del Papa Urbà VIII.

2- SANTA AGNÈS DE BOHÈMIA DE PRAGA (1211 – 1282)

Agnès es va negar a prendre part en matrimonis polítics concertats, de manera que va decidir dedicar la seva vida a l'oració i a les obres espirituals, pel que va buscar l'ajut del Papa Gregori IX. En un terreny donat pel seu germà Wenceslau I de Bohèmia, va fundar l'hospital de Sant Francesc (1232 – 1233) i dos convents dels frares franciscans, que acabaven d'arribar a Bohèmia per invitació del seu germà. A través d'ells, Agnès es va informar sobre Santa Clara d'Assís i l'Orde de Dames Pobres, la contrapartida monàstica dels frares. Ells va començar una correspondència amb la germana Clara (amb qui ella va escriure durant més de dues dècades, però no la va conèixer mai en persona), cosa que va portar a Clara a enviar cinc monges del monestir d'Assís a Praga per començar una nova casa de l'Orde. Aquesta va ser la primera comunitat de Clarisses al nord dels Alps.

Agnès va construir un complex de monestir i convent adjunt a l'hospital. Allí residien els frares franciscans i les monges clarisses que treballaven a l'hospital. Aquest complex religiós va ser un dels primers edificis gòtics de Praga. El 1235 Agnès va donar la propietat dels Cavallers Teutònics de Bohèmia a l'hospital. Ella mateixa es va convertir en un membre de les clarisses franciscanes el 1236. Com a monja, ella cuinava i s'encarregava personalment dels leprosos i mendicants, inclús després de convertir-se en Abadessa de les Clarisses de Praga l'any següent. Com es pot veure en la seva correspondència, Clara escrivia amb profunds sentiments maternals cap a Agnès, encara que mai es van trobar.

Un grup de laics que treballaven a l'hospital va ser organitzar per Agnès el 1238 com un nou orde militar, dedicat principalment a la infermeria, coneguda com els Cavallers de la Creu amb l'Estrella Roja, seguint la regla de Sant Agustí. A l'any següent, Agnès va entregar tota autoritat sobre l'hospital que havia fundat a aquests cavallers monàstics. Van ser reconeguts com a Orde pel Papa Gregori IX el 1252.

Agnès va viure la seva vida en el claustre, dirigint el monestir com a Abadessa, fins la seva mort el 2 de març de 1282.

EL CAVALLER TANNHÄUSER I SANTA ISABEL D'HONGRIA

De tots és coneguda la llegenda del cavaller Tannhäuser, qui, després de vagar errant pel món, el refugia al Venusberg (paratge secret i sobrenatural). En aquest lloc idíl·lic, Tannhäuser hi passa un llarg temps gaudint dels plaers i sensualitat que li brinda la deessa de l'amor. Cansat d'aquesta situació, se'n penedeix i, invocant a la Verge Maria, retorna al món real. Penedit de la seva vida anterior, Tannhäuser peregrina a Roma buscant el perdó dels seus pecats. A Roma, davant del Papa, relata la seva vida pecadora, suplicant el perdó del pontífex. En lloc de trobar el consol i el perdó del Papa, l'únic que rep són durs retrets a la seva vida passada. El Papa l'acomia de forma brusca, dient-li que, abans de què Crist perdoni a aquest pecador, el seu sec bàcul es cobrirà de fresques i verdes fulles. Desil·lusionat i desesperançat, Tannhäuser torna junt a la deessa Venus. Al poc temps, miraculosament, el sec bàcul del Papa s'omple de verdes fulles. Ràpidament, el pontífex envia emissaris per qu'è trobin al cavaller Tannhäuser i el porten novament a Roma, però ja és massa tard: Tannhäuser ha desaparegut per sempre més en el Venusberg.

La llegenda medieval de Tannhäuser va ser recollida per primera vegada en una balada del S XVI titulada "Danhauser". Posteriorment, a començaments del romanticisme, Ludwig Tieck escriuria el 1800 una obra titulada "Der getreue Eckart und der Tannhäuser".

El poeta Heine també es va acostar a la llegenda i el polifacètic E.T.A. Hoffmann va escriure "Der Kampf der Sanger" sobre el torneig de cant, per concloure amb la magnífica obra de Richard Wagner: "Tannhäuser".

El torneig de cant de Wartburg, efectivament, va tenir lloc l'any 1207 sota el mecenatge del Landgravi Hermann de Turingia.

Una vegada més, la realitat i la llegenda es barregen en el concurs de cant de Wartburg. A l'esdeveniment, sota els auspicis del Landgravi Hermann de Turingia, hi van acudir diversos minnesinger, sis dels quals van iniciar la competició de cant; cinc d'ells van elogiar amb sengles lloances al propi Landgravi Hermann. Pel contrari, el minnesinger Heinrich von Ofterdingen

(identificat amb Tannhäuser) va lloar el príncep Leopold. De mica en mica, les actituds van anar adquirint una vehemència agressiva, fins el punt de decidir-se que el perdedor del torneig pagaria amb la seva pròpia vida. No cal mencionar que el perdedor d'aquest torneig va ser Heinrich von Ofterdingen. En conseqüència, va invocar la protecció de Sofia, esposa del Landgravi. Sofia, per tal de protegir-lo, el va cobrir amb el seu propi mantell, i d'aquesta forma el va salvar de la mort.

La llegenda continua narrant que Sofia havia invocat a un cèlebre fetiller dit Klingsor (Recordem Parsifal) per què cada any, exercís de jutge del torneig de cant, i que s'oposés a la decisió pagaria amb la vida. Heinrich von Ofterdingen el va guanyar el recolzament del fetiller Klingsor, però tot i la bruixeria d'aquest, seria Wolfram von Eschembach qui en sortiria triomfador interpretant cançons devotes.

A mitjans del S XII, de la mà del dit senyor de Kurenberg, sorgeix de forma autòctona a l'Alemanya una poesia lírica-cortesana però, ràpidament, els poetes alemanys comencen a imitar la poesia provençal, que va ser molt ben acollida.

D'aquesta forma, sorgeix a l'Alemanya l'amor cortès (minne) que dóna lloc al gènere denominat "Minnesang". L'amor és símbol de tots els valors i virtuts dipositats en una noble dama, la qual resulta inaccessible per la diferència social i pel fet de què aquesta dama hauria d'estar casada. En definitiva, el minne era un culta a la bellesa de l'ànima, on el servei amorós hauria de ser un tortuós camí de perfeccionament. El servei amorós (Minnedienst) té com a principal qualitat la discreció de l'enamorat per preservar la reputació i honor de la dama, utilitzant l'evasiu terme de "Friundin" (amiga) o "Frouwe" (senyora).

La poesia del Minnesang, en línies generals, es divideix en tres períodes: En primer lloc, trobem l'etapa coneguda com a Primavera, que compren des de l'aparició del senyor de Kurenberg fins a finals del S XII; una segona etapa, que és la més florida i que es denomina Clàssica, compren des de començaments del S XIII fins el 1230 i pertanyen a ella minnesinger com Hartmann von Aue, Walter von der Vogelweide o Wolfram von Eschenbach; per

últim, trobem l'etapa corresponent a la Tardor, en la que sorgeix una poesia de caràcter més burgès, amb predomini de la ironia i el realisme; és en aquest període on hem de situar cronològica i estilísticament al cavaller Tannhäuser. No obstant, la figura més destacada d'aquesta etapa, per la quantitat de continuadors que va tenir, va ser Neidhart von Reuenthal. Aquest minnesinger que va participar a la Creuada de 1219 era originari de Baviera. El 1230, després de perdre el seu feu, es trasllada a Viena on mor cap el 1246.

Tannhäuser, a qui alguns biògrafs li atorguen, sense massa seguretat, el nom d'Enric, va néixer en el si d'una humil família que devia residir a la localitat de "Tannhäusern" prop de Nüremberg. El nostre minnesinger, en la seva vida errant, hauria estat durant un llarg temps a la cort de Viena, ja que durant el període Medieval, la capital austríaca va començar a despuntar com un luxós i important centre cultural. Allí va entrar en contacte amb la nova "minne" iniciada per Neidhart von Reuenthal. L'estil de Tannhäuser reflexa un accentuat interès pels plaers mundans, no exempts d'un marcat caràcter eròtic; tot això sumat a la seva vida de rodamón, va fer de Tannhäuser el protagonista de la llegenda sorgida en el S XVI. El fet de què en la miniatura que el representa en el Còdex Manesse aparegui vestit de creuat, concretament amb un mantell en el que està inserida la creu dels cavallers teutònics, ha fet suposar que participés com a creuat, fet que no s'ha pogut corroborar per falta de suficients dades biogràfiques. L'obra de Tannhäuser està marcada per una crítica cap un tipus de societat desfasada respecte al seu ideal cavalleresc d'amor cortès, i impregnada d'un excessiu afrancesament de dames i cavallers que juguen a un amor bastant cursi, al mateix temps que aquesta poesia està recarregada d'excessius gal·licismes aliens a l'alemany. Tannhäuser, en la seva poesia "nacionalista", demostra un especial interès per la natura, al mateix temps que es fa patent certa ironia burlesca no exempta d'un delicat erotisme.

TANNHÄUSER DE WAGNER

Wagner comet l'anacronisme de fer coincidir en aquest torneig als minnesinger Wolfram von Eschembach, Walter von der Vogelweide i Reinmar von Zweiter amb Tannhäuser, fet que cronològicament resulta impossible. Anacronisme que també es repeteix en Santa Isabel, doncs Isabel d'Hongria neix en el mateix

Associació Wagneriana. Apartat postal 1159. Barcelona 08080
[Http://www.associaciowagneriana.com](http://www.associaciowagneriana.com) info@associaciowagneriana.com

any en que té lloc el torneig de cant de Wartburg. No hi ha dubte de què Wagner es refereix al Landgravi Hermann, doncs el Cor canta:

COR

*Amb alegria et salutem, noble sala,
hi hagi aquí sempre tant sols art i pau,
ressoni aquí per llarg temps
aquest alegre clam:
Salve, príncep de Turingia,
Landgravi Hermann!*

En el Tannhäuser de Wagner, la figura de Sofia en fon amb Santa Isabel d'Hongria, que, en realitat va ser nora del Landgravi Hermann, i no neboda com figura en el text de l'obra wagneriana.

Acte II, escena tercera

LANDGRAVI

*Com és que et trobo aquí, en aquesta sala
que per tant temps has evitat?
És que per fi t'atrau
la festa de cantors que estem preparant?*

ELISABETH

*Oncle meu!
Oh, el meu bon pare!*

MÚSICA SOBRE SANTA ISABEL D'HONGRIA

Hi ha tres grans aportacions de música relacionada amb Santa Isabel d'Hongria.

PRIMERA APORTACIÓ

Música medieval i profundament religiosa que en el seu temps, després de la seva canonització es va compondre en honor seu.

El grup IOCLATORES és actual, especialitzat en la interpretació de música medieval. Ha editat un CD amb MUSICA MEDIEVAL. Veiem algunes de les seves parts:

Cant a la glòria d'Hermann de Turingia', extret del 'Parsifal' de Wolfram von Eschenbach i del 'Titulel' d'Albrecht von Scharffenberg, sobre una melodia del S XIII.

'La Predicció de Klingsor', hongarès cridat per arbitrar el concurs de Cants de la Wartburg. Va predir allí el naixement d'Elisabeth.

Antífona treta del funeral d'Elisabeth 'Gaudeat Hungaria' del S XIII

- La seqüència "Gaude Sion quod egressus" escrita per un monjo de Salzburg del S XIII i que es va incloure en totes les litúrgies sobre Santa Isabel fins el S XVI, junt a la música que es tocava a l'abadia de St. Pere de Salzburg en aquella època.

- Cant de Processó franciscana extret del 'Lausario di Cortona' del S XIII emprada a Itàlia en aquesta època, on es parla de Terciaris, o el Tercer Orde, al que s'hi va unir Santa Elisabet.

- 'Himne a Elisabeth': la seva versió original és del Papa Gregori I 'El Gran' (molt anterior a Santa Elisabeth), reformador del cant 'Gregorià. En el S XV es va adoptar aquest himne per honorar a Santa Elisabeth.

- Cant de Walter von der Vogelweide cridant a participar a la Creuada sota Frederic II per conquerir Jerusalem.

- La música del 'Veni sancte spiritus', el text d'un missal franciscà del S XIV, on es lloa a Santa Elisabeth.

- Motet extret del "Gaudeat Hungaria" de Pierre de Cambrai..

Una altre aportació del mateix origen medieval es l'OFICI A SANTA ISABEL D'HONGRIA

Villard de Honnencourt va ser un clergue del S XIII, conseller del Bisbe de Cambrai i responsable d'aconseguir les relíquies per la seva Catedral. Va

viatjar per tot Europa amb aquest tema i dues vegades a Hongria. En la seva època es troba un repertori musical i poètic, l'Ofici rimat per a Santa Elisabeth d'Hongria escrit sobre 1235 per Pierre de Cambrai i Gerard Sant Quentin. Aquest CD dels "Els Ossaris" (nombre en record de què el cos de Santa Elisabeth va ser trossejat i està repartit en relíquies per mig Europa. Villard de Honnencourt va ser un exemple d'aquest tipus de cercadors de relíquies).

- Hi havia una música pels trasllats i la veneració dels Reliquiaris. L'Ofici 'Gaudeat Hungaria' és un tema d'exaltació de Santa Elisabeth a Cambrai, al que se li afegeixen 4 Res-ponsos de Matines i Vespres.

- Motet de Pierre de Cambrai, motet "Decantatur" a dues veus, que recorda un miracle efectuat a Cambrai el dia de la mort d'Elisabeth.

SEGONA APORTACIÓ:

ORATORI "LA LLEGENDA DE SANTA ELISABETH" DE LISZT

L'oratori té dues parts amb 6 escenes:

Escena 1: Estada d'Elisabeth a la Wartburg.

Escena 2: El Landgravi Lluís.

Escena 3: Els Creuats.

Escena 4: L'expulsió d'Elisabeth per Sofia.

Escena 5: Elisabeth.

Escena 6: Solemne funeral de Santa Elisabeth.

TERCERA APORTACIÓ:

"TANNHÄUSER" DE WAGNER

Bàsicament, és important fixar-se en una de les parts concretes del segon i tercer acte. En l'Acte II; escena II podem veure com Elisabeth com a dona, estima profundament a Tannhäuser i se sent ressuscitada amb el seu retorn.

Més tard en l'Acte II, escena IV podem veure el canvi que pateix quan ja no és amant, sinó Santa. Davant la referència a Venus, surt en defensa ràpida i

enèrgica, ja no del seu amor sinó preocupada abans de tot per l'es-piritual, per la salvació de l'ànima de Tannhäuser.

Per fi, en l'Acte III, Escena I apareix l'aspecte caritatiu, de sacrifici i re-dempció d'Elisa-beth, quan diu:

"a fi d'implorar el benefici més preciós de la teva gràcia únicament per la culpa d'ell!"

En la vida real de Santa Elisabeth es barregen aquests dos aspectes: el seu gran amor com esposa al Landgravi Lluís, així com el seu amor de mare, i conviure al mateix temps, sempre amb la seva dedicació a la caritat i a l'amor al proïsme dolençós.

BIBLIOGRAFIA

ELS TEXTOS BIOGRÀFICS CLÀSSICS:

Hi ha una primera referència curta en l'obra "Legenda Aurea" de Jacques de Voragine del S XIII, però el primer text important és del monjo cistercenc Caeserus von Heistenbach de 1236 en llatí "Vita S. Elysabeth Lantgravie", que va ser reproduïda íntegrament pel monjo dominicà de Erfurt, Dietrich de Apolda a inicis del S XIV. Aquesta és la base de les altres obres posteriors.

Kaplan Berthold amb el seu "Vitae Ludivici".

Declaracions de quatre serventes d'Elisabeth en el procés de canonització d'Elisabeth.

Cartes de Conrad de Marburg al Papa Gregori IX.

La primera obra en romanç "Das Leben der heiligen Elisabeth" anònim del S. XIV.

Els textos del CD surten d'aquesta primera biografia de Santa Elisabeth en llengua popular alemanya del S XIV.

Entre les obres actuals –n'hi ha moltes– destaca l'efectuada pel comte de Montalembert als 26 anys, escrit el 1836. Escrit sota la idea d'art cristià , reflex de l'Edat Mitjana i dels miracles. Altres obres seves: "Els monjos d'Occident".